

KIS VASÁRNAPI ÚJSÁG.

KÉPES HETILAP

AZ IFJUSÁG SZÁMÁRA.

Második évfolyam.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR: egész évre 6 frt., félévre 3 frt.

A bácsi meg az öcsese.

(Elbeszélés.)

Vasgereben-től.

(Folytatás.)

A kapitány egyet nyugodott, mintha lélekzetet kellene venni a szokatlan munkához; e pillanatnyi készülődés hasonlított azon állapothoz, midőn valaki valamely árkot akar átugrani, s mielőtt neki rugaszkodnék, néhány lépést elhátrál a céljától.

A fiu a szünet alatt új fájdalmat kapott a kezében, és ezt nem tudta jajgatás nélkül megállani, tehát a kapitánynak akadt fogódzója, s azon kezdé a beszédet.

— Már, öcsém, a baj megvan, más ki nem állja helyetted, biz itt magadnak kell nyögnöd; aztán meg nem is árt a gyerekek ez a kis fájdalom; mert nem marad adós a sors, és most vagy olyanért bünhödöl, a mit valaha igaztalanul tettél, vagy a büntetés a tett után mindjárt galléron fogott. Ez már úgy van a világon!

A kapitány észrevette, hogy a fiu elpi-
rult, mert a magyarázat nagyon rá illett; de nem árulván el a kapitány semmit, a fiu meglapult az ágyban, mint a nyul a sürüben, midőn a sörét közel vág hozzá, és érzi,

hogy jó helyen keresnek, csak a másik lővés ne találja jobban.

— Biz úgy van az öcsém! — folytatja a kapitány, szünetet hagyva, mint a megszapult ruhának, hogy megcsóválják, s aztán mártják meg újra a hideg vízben; aztán pedig az előbbeni példázgatást bővebben akarván magyarázni, azt mondja: magamon tapasztaltam én azt, kedves öcsém, hogy az embernek minden bolondját visszaméri a sors vagy előbb, vagy utóbb; azért jobb az embereknek békét hagyni, mert bizony kínos dolog, ha a másnak okozott fájdalmat kétszerezve mérik vissza.

Itt megint meglapult a gyerek, mintha a puska végét megint a bokornak tartanák; s e lelki kínban lassankint puhára főtt, mi a bácsinak legfőbb célja vala, hogy a beszelgetést hiába ne tegye, — azért minél porhanyóbb lesz a gyermeknek lelke, annál nagyobb szerencse rá nézve.

— Bizony, öcsém, nekem kegyetlenül fizetett vissza a sors, és a mit elmondok, jól eszedbe vedd, hogy el ne felejtse, neked talán használ az én példám; bár Istenben boldogult édes anyám, a te öreganyád, kevesebb cukrot adott volna, és többször rezzentett volna meg, aztán én sem nyar-

galtam volna az embereken, kik ugyan jámborabbak néha, mint a lovak, de ha helyettük a sors rugja meg az embert, ugyan nehéz dolog nyögéssel elgyőzni.

— Mondhatom, szegény öreganyád jól ki-hizlalt engem, s mint afféle kényes gyermek, parancsoltam mindenkinek, s előbb az udvaron, később az utcán is alig tudtam megférti, pedig én azt gondoltam, hogy ha a kerítést kirughattam, majd a házakat is odább tolom az utcában.

Nem hagytam én senkinek békét, s a ki ismert, előre kitért, mint valami tinóznak, mely mindenkit megöklel; s ha már így nem tehettem csufot, azon törtem fejemet, hogy mikép ejthessek törbe valakit, hogy én kedvemre kiröhöggessem magamat.

Anyámhoz elég törött ablakért mentek panaszsra, — de a vége csak az volt a panasznak, hogy anyám a kárt megtérítette, nekem pedig pártomat fogta; s így a panaszosokat még én nevettem ki az utcán. Ezért, a mit mondtam, mindenki került, hogy belém ne akadjon; s én most már vérszemmet kaptam, hogy az emberekkel még inkább kikössek.

Lakott az utcában egy becsületes vén szappanos, ki a boltját szappanos-szokás-ként mindig zárva tartá, s a ki esőngetett, az üveges ajónak egyik kinyitható ablakfiókján kidugta fejét ezen szóval:

— Mi kell?

Az öreg szappanos meglehetősen husos képű, hozzá még borotvált is lévén, a mint így kidugta fejét, mely különben elég borzas volt, ellenállhatlan vágyat gerjesztett a diákokban, hogy a szappanosnak haját valaki jól megrázza; de a vállalkozás merész dolog volt azon esetre, ha a szappanos eléri az embert, vagy fölismeri; mert igen hihető volt, hogy a szappanos az elfogott diákokat bizonyosan úgy megveri, hogy sem kezét, sem lábát veretlen nem hagyja.

Sokáig főzték diákpajtásaim a tervet, de mi is csak úgy jártunk, mint az egerek, midőn azt határozták, hogy a macskának közeledését úgy lehetne észrevenni, ha esőngetyüt kötnének rá; de bár minden egérnek tetszett az indítvány, nem akadt olyan egér, a melyik a esőngetyüt a macskára föl kötötte volna.

Végre rám került a sor.

„Pajtás, monda az egyik, — a vén szappanosnak a haját akarjuk megrázni.“

„Biz az szép dolog lesz, — mondtam, — szóljatok, mikor odamentek, majd én is nézem.“

„De majd inkább mi nézzük, — szól a másik, — te leginkább vállalkozhatnál.“

„Nincs kedvem!“ — mondtam egész őszinteséggel, mert a szappanos mégis olyan ember volt, ki anyámtól és apámtól nem félt; így könnyen megeshetett volna, hogy megverjen.

„Tudom már, miért nem akarod a szappanosot bántani,“ — monda a másik olyan furcsa szájrángatással, miutha engem ki akarna nevetni.

„Nohát miért nem? hadd hallom.“

„Minek, — mondja ő, — magad úgy is legjobban tudod.“

„Akarom tudni!“ — mondan én is egészen neki dühödve; mert bántott a guny.

„Ha éppen akarod tudni, hát megmondom: nem mered megtenni.“

„Azért is megteszem!“ — mondtam én egész határozottsággal, hogy kifogjak a pajtásokon, kik fölött úgy is én uralkodtam eddig, és előre örültem a diadalnak, melynek ideje esti hét órára lön határozva.

A diákpajtások a kitűzött időben megjelentek; én egész vakmerőséggel a szappanosboltnak ajtajához álltam, és erősen meg-rántám a esőngetyüt.

„Na, na!... csak nem kell két kézzel rángatni a esőngetyüt, — lármázott az öreg, — máskor előbb kell gyertyáért jönni, aztán hamarabb meg lehet gyújtani,“ — beszéli tovább, s az ablakajtót kinyitván, fejét kidugá a szokott szójárással: „Mi kell?“

Én a szappanosnak fejét kívül látván, a borzas hajba markoltam, és jól megrázván, pajtásaim kaczagása közt rohantam el az utcán.

Persze, hamarjában maga sem tudta, mi történik vele, s mire az ajtót kinyitotta, már én az utcának legvégén jártam; így az öreg szappanosnak boszuját szerencsésen kikerültem.

Eleget kutatták a tanítók, ki lehetett a bűnös; — de valamennyien hallgattunk, s én örvendő a sikeren, pajtásaim tiszteletét még inkább biztosítva láttam; hanem a mit az előljárók ki nem puhatolhattak, be lön

irva a sors könyvébe, s én ezért később is meglakoltam, még pedig keservesen, miről később meg fogok emlékezni, hogy te, kedves öcsém, — megtanuld belőle, a mi megtanulni való.

A kapitány bácsi pipáját igazgatá, a beteg fiu pedig minden kedvetlensége mellett szeretett volna nagyot nevetni, és talán hasonlóra vállalkozni is; hanem ijesztőnek mégis előtte lebegett az, a mi következett, pedig a bácsi ennyit is okvetetlenül azért mondott el; mert a rá következő büntetés aligha volt olyan mulatságos, mint mikor a vén szappanos borzas fejét úgy meg-ránczigálta.

A kapitány bácsi megnyugodott, s ám-bár furesán tetszett neki, hogy példának okáért álljon ki; de már csak megtette a fiúnak jóvoltáért, igen kedvező lévén a mostani alkalom, s ennél alkalmasabb aligha jó mostan hamarjában.

Az anya együtt hallgatta a történetet, és koránsem hitte, hogy ezen történet egyéb akarjon lenni mulattatásnál; mert ő jóízűt nevetett neki, és a bácsit gyöngéden meg is ütötte:

— Na, bácsi, nem hiában lett katona, de csak eleven ember volt úgy diák-korában is.

— Ugy-e, sógorasszony? — mondja a bácsi, készen lévén a pipával; — hanem hallgassa meg a többit is, van ehhez még más is; hanem a végén, nem tudom, fog-nak-e nevetni; mert én nem nevettem, az igaz.

A bácsi belemelegedett a példába, azért rákezdé a másik történetet:

— Szegény öreg szappanos régen meghalt eddig; hanem ha ő meg nem emlegetett engem, megemlegetem én őt holtig, és még örökségképen neked is marad belőle valami, kedves öcsém.

Mínthogy az öreg nem tudhatá meg a tetteit, boszut sem állhatott; hanem ezen dolog után sohasem dugta ki fejét az ablakon, nehogy valami csintalan kéz megint öreg fésűnek álljon be hozzá; s mínthogy a diákok más csufot is tettek vele, tudniük, a gyertyát kézbe kapván, az árával elszaladtak, az öreg ezután ovatosabb lön, s ha valami diák-féle csöngetett, a gyertyát addig ki nem eresztette az egyik kézből,

míg a másik tenyerébe nem számolta a pénzt.

Ennek híre futamodván, a diákoknak kedvök kerekedett, hogy az öregem így is kifogjanak, és akárhány vállalkozott a tervet keresztülvinni; de én már elbizakodtam, és a viláért sem engedtem volna, hogy a dicsőséget más rabolja el; tehát a pajtások engedtek.

Tél volt, a gyertyának nagy kelete, s én a pajtások közül kiválva, a szappanosbolt előtt a csöngetyüt megint megrántám.

„Hó! . . . kiált az öreg, . . . máskor nem kell gyertya, csak ma? hát holnap hogyan csöngetsz, ha ma lerántod,“ — dörmög az öreg szappanos, belülről kiáltván azt, mit máskor az ablakon kidugott fejjel kérdezt: „Mi kell?“

„Egy font nyolczas gyertyát, de jót!“ — kiálték az öregnek.

„Egyik szálat megeheted kóstolónak, — mondja boszusággal arra, hogy jót kértek, — egyszerszind ovatossággal mondja: a tizenhat garast add be.“

„Hozza ide azt a gyertyát, — mondám, — a pénzt meg vegye át, majd a tenyerébe számlálom.“

A pajtások a fal mellett vigyorogtak, s én féltem, hogy a vigyorgással idő előtt elárulnak; de az öreg nem vett észre semmit, hozta a gyertyát balkezében, a jobbikat pedig kitárva előttem, várta, hogy a tizenhat garast a tenyerébe számlálom.

„Engedjen el egy garast, szappanos bácsi,“ — ingerkedém vele.

„Miért nem kettőt, meg ráadásul két font szappant.“

„Juj! maga fösvény, ha a maga szappanja is olyan kemény volna, mint a szíve.“

„Viszed ezt a gyertyát, vagy nem?“ — kérdi, türelmetlenül tartva kinyitott tenyerét.

„Egy krajczárt már csak elengedhet.“

„Egy fillérnyit sem, — mondja türelmetlenül; hol az a pénz? itt a tenyerem.“

„A pénz meg itt van!“ — mondám a hónom alatt lévő diófavonalozót könyveim közül kikapván, s a feszesen kinyitott tenyerébe egy irgalmatlant vágtam.

Az öreg irtóztatót káromkodott, én pedig pajtásaimmal vadfutásnak eredtem, hogy a szappanos el ne érhesen; mert a

mekkorát tenyerébe vágtam, egy kis kergétést megérdemlett; hanem ezuttal ismét megszabadultam, s a kutatásnak sem lett sikere; hanem a mint később tapasztalám, a sors könyvébe öreg betűkkel volt megírva, s a fizetőnap ezért sem maradt el.

— Meg is érdemlette kapitány sógor! — jegyzi meg az asszony nevetve.

— Azt hiszi sógorasszony? — kérdi a sógor, mintegy bizonyíttatni akarván a gyerek előtt, hogy az is méltán megérdemlett büntetésnek tartsa a maga hasznáért azt, a mi a kapitány bácsival később történt meg.

— Hogy ne hinném, — felel az asszony, — a ki az öregeket így gunyolja, érdemel valamit.

— Ne féljen sógorasszony, majd azt is elmondom, a mit megérdemltem.

A fiu érdeklődéssel hallgatta a dolgot, és többé nem kételkedett, hogy ez apró történetekkel őt rezegetik, de már csak kiállja valahogy, azt gondolja, — egyébiránt még szerencsének tartá, hogy az ő történetéből egy szót sem tudnak meg.

— Még egyet kell elmondanom, öcsém, — ez is a többi mellé való, — hanem jól vigyázz minden szóra, hogy majd mikor később oda jövök, hogy színre színt kaptam a sorstól, magad is tud, melyiket melyikért kaptam én a sorstól.

A harmadik eset még azon télen történt, mikor a szapanossal tenyérbevágóst játsztam.

A városnak közepéről hordták a cselédek az ivóvizet, s a mi utcánkbeliek is odajárván, egy különös kópéságot gondoltam ki saját mulatságomra, nehogy valamelyik diákpajtás elkapja előlem.

Saját kapunkkal szemközt bástyafal lévén, a falba jóelőre egy vaskarikát alkalmaztam, abba pedig este későn egy hosszú vékony kötelet húztam. A kötélnek végét, saját kapunk alatt a falhoz bujván, kezemben tartám, s midőn a cselédek fejükön hozták a vizes sajtárt, midőn a kötélhez értek, szükségképen megbotlottak, és a vizes sajtárt sorba potyogatták le a fejről.

Egypár hétig sikerrel folytatám e gazságomat, míg végre olyan történt, mit szívből bánok maig is.

Sötét lévén, csak annyit láttam, hogy megint jön valaki, és szinte boszankodtam, hogy lassan jó; de nem is gondoltam, hogy éppen valami gyámoltalan öreg asszony legyen.

A mint közeledett, a kötelet feszesre húztam, s az öreg asszony sajtárostól keresztülbukott, még pedig oly szerencsétlenül, hogy a szegény asszonynak lába ketté törött. . . .

— De már ez vastag tréfa volt, kedves kapitánysógor.

— Nem is azért hoztam elő, hogy dicsekedjem vele, kedves sógorasszony; hanem hadd mondjam tevább. A szegény asszony nem mozdulhatott egy helyből, jajgatására kirohantak a cselédek, és lámpánál észrevették az egész mesterséget, s ámbár én jókor besurrantam, a kötelet a cselédek megismerték, s anyámnak megsúgták a dolgot. Anyám mindent elkövetett a szerencsétlen nővel, kit aztán saját költségén ápolgatott, engem pedig féltvén a netán következhető bajtól, ámbár a cselédek hallgattak, mégis elvitt a katonai növeldebe, ott aztán megtanítottak egyenesen állni.

Az első héten mindjárt észrevettem, hogy ott erősebb emberek vannak, mint én; nagyon vigyáztam magamra, hogy az öreg asszony-, valamint a szappanosért hirtelen ne számoljanak velem, — így megadtam magam a kénytelenségnek, és lettem rendes ember.

Igaz, hogy egyébiránt is teljes szándókom volt a katonai pálya; de mégis hamarabb jöttem, mint a hogy akartam, s ekképen gyanítani kezdém, hogy valamint a bor árát is attól kérik, a ki azt megitta, — úgy én velem is egykor számolni fog a sors; mert több volt az én véghezvitt garázdálkodásom, mint hogy az Isten azt nekem egy jó szóért elengedje; mert azt hiszem, ilyen olesóért az égben nem mérnek igazságot.

Ugy is lett; tehát, kedves öcsém, ha van kedved hallgatni, hát most hallgatózzál.

(Vége köv.)

Rongyos istállóban.

Teljes fényben úszott
A hold s minden csillag;
Vakító sugárral
Az egek megnyiltak.
Angyal-sereg szállt le
S zengett bájlóban . . .
Kisded született egy
Rongyos istállóban.

Habár késő éj volt,
Mégis ébren voltak
A pásztorok és oly
Sietve robogtak.
Szemökben örömköny,
Üdv rezgett arcukban;
Boldogok voltak e
Rongyos istállóban.

Távol napkeletről
Böles királyok jöttek;
Rendkívüli csillag
Vezérelte őket.
Földig leborultak
És imádták nyomban
A kis gyermeket e
Rongyos istállóban.

Mi hozta mozgásba
Az eget s a földet?
Mi indította meg
A pásztor s a bölcsöt?
Heródes király is
Megijedt a trónban . . .
Isten fia volt e
Rongyos istállóban!

Téli erdő.

Nincsen levél, nincsen már lomb
Sem bokrokon, sem fákon;
Zuzmara vagy fehér, fagyos
Hó függ a pusztágon . . .
Hiszen itt a tél.

Haragos fergeteg ordít
Át az erdő kebelén;
Haragjától szinte reszket,
Szinte recseg ez, szegény . . .
Hiszen itt a tél.

Dala megállt a csermelynek,
Rajta jégbilincs csörög;
Élettelen sugarával
A nap gyászfelhők mögött . . .
Hiszen itt a tél.

Meg van halva most az erdő,
Szikra élet sincs benne;
Halotti szemfödél gyanánt
Hólepel van felette . . .
Hiszen itt a tél.

Városey Mihály.

A gyémánt-ruca.

— Mese. —

Irta: Bóltresz Ferencz.

Élt egyszer egy főur, ki nagy hirre tett szert az egész országban, mert a kinek jó tanácsra volt szüksége, ő tudott adni, a ki szegény volt, ő tudott azon is segíteni; egyszóval, a kik nyomorban voltak s hozzá folyamodtak, — az egy betegségen kívül — a ki megfogadta szavát, mindenkin segítve volt. Nem csoda hát, ha hire elterjedt az egész országban.

Volt neki három fia, a kik mindig körülötte voltak, házi tanítót fogadott, úgy taníttatta fiait, szóval: mindent elkövetett értök, annyira szerette gyermekeit.

Egyszer súlyos betegségbe esik a főur; a fiai mindent elkövettek, hogy atyjokat a halál karjai közül kimentsék, de minden reménységök odavolt, mert atyjok már tiz napja aléltan fekszik az ágyon; a leghíresebb orvosok jártak a házhoz, de még sem jött magához. Legjobban sajnálta a legkisebb fiu, — éjjel nappal ott virrasztott a beteg ágyánál, kérve az egek Urát, gyógyítaná meg atyját. Midőn megint ott térdelt volna atyja lábánál a tizenegyedik napon, hát a beteg nagyot sóhajt, mintha valami nagy tehertől szabadult volna meg; kinyitja szemét és int: adjon egy kis vizet. A fiu mindjárt felszökik, s nagy örömeben azt se tudta, mi a víz, — midőn látta, hogy atyja újra és újra felnyitja szép selyemszempilláit. Egy kis idő múlva, mikor újra a betegre nézett, jutott csak eszébe, miért kelt fel az ágy mellől, s úgy vitt atyjának vizet. Ekkor az atya azt kérdé: hol vannak

bátyái? a fiu felelé: az orvosokat fizetik ki, a miért ide fáradtak, s azokkal beszélnek a tulsó szobában. Ujra inti az atya, hogy mondja meg bátyáinak: az orvosokra nincs többé szüksége, többet ne is jöjjenek hozzá, hanem fogassanak be két lovat s küldjék haza őket, azután jöjjenek be hozzá mind a hárman.

Ezzel a fiu kiment atyja szobájából, tudtára adni bátyáinak atyja kívánságát. A meddig a három testvér künn volt, addig az atyjok egészen jobban lett, csak-hogy megnémult, s mire visszamentek a fiuk, egészen felült az ágyban, s várta a perczet, a melyben gyermekeit viszontláthassa, mert neki ugy tetszett, mintha az egész csak egy hosszú álom lett volna. Jönnek be a fiuk s mindjárt futnak atyjokhoz, mindegyik elül akart menni, hogy ő kapja a szerető karoktól az első ölelést, melyet oly hosszú idő óta nélkülözniök kellett, hiszen tizenegy nap óta nem kapott egyik is az oly édes atyai csókból. Mindhárman egyszerre értek atyjokhoz, ki már tárt karokkal várta gyermekeit, hiszen ő is éppen annyi ideje nem látta őket; megölelte mindhármukat s megcsókolta. Hogy szólni nem tudott, könnyei megeredtek.

Végre megszólalt a legnagyobb fia s kérdezte:

— Mi dolog az, édes atyám, hogy oly hosszú idő óta nem beszélünk egymással, s most sem akarsz szólni?

Erre az atya ujra sirni kezdett, s jelekkel mutatta, hogy néma; így hát ezentul csak ugy tudnak beszélni egymással, ha az öreg leírja, a mit mondani akar, s a fiai elolvassák. Ezek után az öreg felkelt s felöltözött.

Három év mult el ezután; a szomoru hír elterjedt az országban, s a ki csak meghallotta, mindenki sajnálta a szegény főurat.

Egyszer azt látja álmában a főur, hogy egy királynak, (hanem nem tudta: melyiknek? mert sok király van a világon) van egy gyémánt-ruczája, s ha annak a hangját hallhatná, mindjárt tudna beszélni. Hogy ezt megértették fiai, ajánlkoztak annak megszerzésére, s majd összevesztek azon, melyik menjen el. Erre azt írta fel az öreg: menjen el a két nagyobb fiu, — mire

ezek nagy örömmel készülni is kezdtek az utra. Felraktak Isten tudja mennyi aranyat, a legjobb két lovat fölnyergeltették, s más-naphajnalban elindultak. A legkisebb fiu pedig honn maradt atyja mellett.

Egy év telt el már, hogy bátyái elmentek, s még semmi hirt nem hallottak rólok. Már aggódni kezdett az atya gyermekeiért, Isten tudja, mi lelte eddig őket. A legkisebb fiunak pedig mindig az forgott eszében, hátha ő lesz az, a ki atyjának el fogja hozni a gyémánt-ruczát.

○ Egy napon a kertnek kanyargós ösvényein sétálgattak. A fiu tudtára adta atyjának, hogy szeretne elmenni bátyái után, hátha ő előbb megszerezné a gyémánt-ruczát. Erre az atyja elővont egy darabka papírt, s azt írta rá: „Fiam, nem mehetsz el, a meddig le nem telik két év; ha két év elmulik s még akkor sem lesznek honn bátyáid, akkor Isten hírével utnak indulhatsz.“

Elmult a két év is, és bátyái még sem érkeztek haza. Így hát ő is felkészült, hogy másnap korareggel indulhasson. Kiválasztott két jó lovat, s egy hű szolgát, a ki atyját már régóta szolgálta, s elbucszott.

Mendegélt a fiu hű szolgájával; már annyira utaztak, hogy a maguk országából kiértek. Egy szép délután rekkenő meleg volt; nagyon megszomjazott a fiu, s éppen egy fogadó mellett haladván el, beküldi a szolgáját, ha egyebet nem, hozzon egy pohár friss vizet, s oda ad egy pénzdarabot neki. A szolga bemegy s borvizet kér; adnak is mindjárt, de a mint kinyitja az ajtót, meglát két urfit, mintha éppen olyanformák lennének, mint a két elutazott fiu. A szolga gyanakodni kezdett, s kérdi a fogadóst: „Jó uram, kik ezek a fiatal urak?“ — „Hej! barátom, azt senki sem tudja; valami két évvel ezelőtt jöttek ide hozzám, nagyon sok pénzök volt, s inni kezdtek, s azután így foly a diuom-dánom; hanem nemsokára vége lesz, mert már elfogy a pénz.“

A szolga megköszönte a felvilágosítást, kivitte urának a borvizet, aztán utnak indultak. Utközben elbeszélte a szolga, mit látott és hallott a fogadóban; mire ura megharagudott, mondván: „Mikép is tétélezheted fel, hogy éppen az én bátyáim lennének azok a gonosz életü ifjak!“ —

Estére egy erdőbe értek, melyben az ut kétfelé ágazott; ott egy nagy fa alatt tanját ütöttek, lepihentek s nemsokára elaludtak.

Álmában megjelent a fiúnak boldogult anyja, s azt mondta: „Édes gyermekem, sok küzdelmeken kell keresztülmenned, a mig célodat eléred; de el ne csüggedj, akármily nagy bajban légy, csak bizzál Istenben, s kérjed segélyét. Én pedig ezt a tanácsot adhatom: midőn felkelsz, attól a fától, mely alatt háltál, menj jobbra, ott találsz egy almafát, azon van hat darab szép alma, azt tedd el jó helyre.“ Ezzel elűnt az anyja.

Midőn a fiu felkelt, a fától jobbra indult, megkeresni az almafát, és csakhamar meg is találta; hat alma volt rajta, azokat leszedte és a tarisznyába tette. Azután visszament szolgájához, de a történetéről semmit sem szólt.

Aznap estére egy tenger partjára értek, s ott akartak háltni. Csüggedezni kezdett a fiu, már mikép fog átjutni a tengeren? de eszébe jutott az anyja intése: csak bizzál Istenben s nem fogsz megesalatkozni. Ő tehát mielőtt elaludt volna, forrón imádkozott Istenhez. Álmában megint megjelent édesanyja s így szólt:

— A mely almákat a tarisznyádba tettél, azokból egyet mindig tarts kezvedben, és bátran vágtszatok neki a tengernek; a meddig a lovak birják az uszást, addig uszatszatok, s a midőn elfáradnak, akkor dobj a tengerbe egy almát, s mindjárt ott terem egy hid, a melyen megpihenhetnek. S úgy folytathatjátok az utazást. A tengeren tul pedig meglátsz egy szép kertet, a kerten tul egy kastélyt, s a kertben van a gyémánt-rucza; csak mondjad neki:

„Jere édes kis ruczám,
Szebb hazába viszlek ám;
Jobb lesz ott a te dolgod,
Mint e kertben kotornod.“

Hozzad pedig elmegy a rucza, csak vigyázz, hogy a midőn kifelé hozod, meg ne ütődjék, mert akkorát kiált, hogy a kertészek meghallják s téged megfognak. De ha csakugyan megfognak s a király elé visznek, s a király kérdezné: mikép mertél te még arra csak gondolni is, hogy a ruczá-

mat ellopod? — akkor mondjad neki bátran: miért ne mertem volna, mikor

„Én voltam anyámnak
Szerencsésebb fia,
A kit hetediknek
E világra hozza.“

Többet nem mondhatok; csak ügyelj, a többi a te dolgod.

(Vége köv.)

Hófergeteg a hegyek közt.

(Képpel.)

A havasok legborzasztóbb természeti tüneményei közé tartoznak a hófergetegek. Ezek rendkívüli ereje- s gyorsaságáról és a hőtömeg roppantságáról, mit a zivatar felragad, hogy vele az utakat pár percz alatt betemesse, — csak annak lehet fogalma, ki az elemek vad erő-nyilvánulásait a hegyek közt már tapasztalta. Jaj a szegény utasnak, kit egy erős hófergeteg uton kap. De kétszeresen jaj neki, ha a zordon időjárást még meg nem szokta, s ha az elemek dühének rettenthetlen bátorságot s aczéllá keményedett izmokat ellenszegezni nem tud.

Már ezek estek áldozatul a havasi szörnyetegnek, ha a készülő fergeteg előjeleit nem ismerve, vagy tapasztalt emberek intéseire nem hajtva, utnak eredtek.

A havasi lakosok jól ismerik e jeleket, melyek e hivatlan vendég közeledését megelőzni szokták. A láthatárnak különben bágyadt, bizonytalan szürkés-fehér színe határozottabb lesz; a távoli hegyek körvonalai mind jobban elhomályosodnak, elmosódnak, s végre mintegy fátyolba burkolva egészen eltűnnek. A levegő nyugodt, szerfölött hideg és száraz. Ehhez járul a leirhatlan nyomasztó csend, mely köröskörül elterül; egyedüli hang, melyet az utas hall, saját lélekezése és lépteit alatt a hónap csikorgása.

Midőn a zivatar közeledik, sűrű szürke felhők takarják el a hegycsúcsokat; ekkor még van idő a menedékházak valamelyikébe menekülni, ha az utas nincs nagyon távol az ilyenektől. E közben mindig sötétebb lesz. A siető vándort egyszerre erős, metsző szélroham ijeszti meg, mely egy csomó felkapott havat szór szeme közé, —

azután megint az előbbi csend és nyugalom áll be. Ez még néhányszor ismétlődik, csak hogy rövidebb időközökben.

hasadékokban, s rá nyöszörgő felelet következik az átelleni oldalról; később a hang erősül, közelebb jő, s gyorsan

Hófergeteg után.

Most már kell, hogy az ember a leggyorsabban meneküljön. Egyszerre sajátságos ijesztő hang támad a sziklaüregek és

tovább szállva, a hegyek közt ismét elenyészik.

Az egyhangú nyöszörgéshez most egy

mély alaphang csatlakozik, közbe mind több hang vegyül, a hangzavar mind erősebbé válik, s a robaj mind vadabbul, mind hatalmasabban zúg keresztül a légen. Még néhány pillanat, s a hófelhők is kirázzák magukból tartalmukat, a lehulló finom, tühegyes jégparányok a test födetlen részeit a legfájdalmasabban érintvén.

A csaknem teljesen kimerült utas háttal fordul ama tájék felé, honnan a zivatar a legdühösebben tör elő, — de mit használ

az ember, a földgömb ura, — mint szegény, gyámoltalan teremtmény, ily hózivattal szemben bizonyos martaléka a halálnak, ha lélekjelenlétét elveszti, ha utolsó ereje is elhagyja.

Ha e borzasztó elemi tusában időnkint rövid szünet áll is be, s a vészlepte vándor néhány pillanatra szemét fölnyithatja, — a követendő utnak semmi nyomát sem látja többé. A mily mélyen áll ő a fris, vagy a hegyekről összefútt hóban, éppen oly mé-

Imre király és lázadó öcsese.

az? Forgószél támad, mely a már-már elkábult utast elül-hátul ostromolja finom jégnyilacskaival. Mit sem lát maga körül, majd kezével, majd karjával vagy kendővel takargatja szemét és arcát, mely a jégparányok égető szurásától dagadni kezd.

A zivatar egész rettenetességében kitört, s ádáz rohammal ostromol mindent, a mi utjában áll. Süvölt, ordít, bömböl az orkán a sziklák közt, mintha az utolsó ítélet közelednék. És e borzasztó elemi harc közepett

lyen, sőt helyenkint még mélyebben van az ut előtte betemetve. Azért a völgylakók elővigyázatból, midőn a tél közeledik, oly helyeken, melyek átjáratokul szolgálnak, az ut egész hosszában magas póznákat állítanak fel, — hogy, ha a hó az utat betemeti, azok jelöljék ki annak irányát.

A hózivatar által meglepett utason lassankint fáradtság, kimerültség, álmoság vesz erőt, eszmélete, öntudata tünedezik, — s ha egyszer elaludt, akkor a fagy bizo yo-

san kioltja életét, hacsak a hófergeteg elmúltával idejekorán fel nem találják a hegyi lakosok.

Imre király és lázadó öcsese.

— Történeti tollrajz. —

(Képpel.)

Boldog emlékezetű II. Endre királyunk, ki nevét az arany bullán kívül a jeruzsálemi hadjáratával s az izmaeliták és szaraczenok különös pártfogásával is örököltette, már fiatal-korában is nagyon vágyott a dicsőség után.

Volt ugyan ellenség minden határán az országnak, a kin azt meg lehetett volna szerezni; de a régi átok rajta volt még akkor a magyaron, hogy ellenséget otthonn keressen magának.

Még akkor Endre testvére, Imre ült Magyarország királyi székén; bölcs, gondos fejedelem, kinek bár hosszabb lett volna az élete! Endre háromszor lázadt föl testvére ellen, hogy koronáját levegye fejeéről s föltegye a magáéra. Imre király kétszer szétverte a lázadó seregeit, ki azután Leopold ausztriai herceghez menekült. Harmadszor ismét hadat gyűjtött párthiveiből, s midőn bátyja éppen a szentföldre készülne, megindítá ellene a hadjáratot.

Imre király a Dráva partján találkozott szembe testvére hadával. Magyar volt innen is, túl is. A két sereg hadrendben állt már, csak a kürt-riadóra vártak, hogy egymásra rontsanak.

Ekkor Imre király szívében egy merész, fenkölt eszme fogamzott. Lerakta pánczéliját, vértjét, fegyvereit, felölté királyi palástját, koronás fővegét tevő fejére, s fegyvertelenül, egy bottal kezében ment át egyedül a lázadó seregbe:

„Meglátom, ki meri királya ellen föl emelni kezét!”

A pártosok hadrendei meglepetve nyitának utat a király előtt, — a lelki fenség mindenkit megrendített. Imre király érintetlenül jutott el testvére sátoráig. Senki sem állt neki ellent. Ott megragadta karjánál fogva pártütő öcsesét, s az egész pártos hadsereg láttára foglyul vitte magával. A pártütők hada meghódolt a valódi ki-

rály előtt s megszegyenlé magát Endre miatt. Ez a szégyen pedig még azután is élt a lelkekben, midőn később Endre lett az igazi király.

J. M.

A b ö l é n y.

(Képpel.)

A bölény, mely régente hazánk rengetegekben is tenyészett, Európában most már egyedül a bialowiczi őserdőben található.

A bialowiczi őserdő Orosz-Lengyelország grodnói kerületében terül el a végtelen lithvániai síkságon; hossza 7, szélessége 6 mértföld, s egészen elkülönítve, mint egy sziget emelkedik ki a kietlen pusztaságban. Ez őserdőnek, melyben jávorszarvas, medve, farkas, borz, hiúz, vaddisznó, nyest, menyét, róka, öz, nyul, s a madarak számos nemei nagy mennyiségben találhatnak, — legkitünőbb lakója a bölény.

A bölény közép magassága 5 láb, hossza 7-8 láb, súlya 12 mázsa. Teste rövid puha szőrrel, homloka, nyaka, háta, hosszú kemény szőrrel van fedve. Nyáron színe világosbarna, télen sötétbarna. Szőre erős pézsmaszagú, s e szag a téli hónapokban oly erős, hogy a vadász már jó messziről megérzi a bölény közeledését. Ereje roppant, s bőre mégegyszer oly vastag, mint szarvasmarháinké. Nyáron és ősszel bokros sűrűséget keres, télen a szabadabb helyeken nagy nyájokban jelenik meg. A tehén 30—40, a bika 50 évig él. Az erdő vadaival sok kemény csatája van, melyben rendszeren győz, s elleneit felöklelvén, összetapossa.

A bialowiczi erdőben élő bölények számát 700 darabra teszik, s az orosz czár udvari vadászatai alkalmával elejtett egy-egy bölény a zsákmány legbecsesebb részét képezi.

J ó t a n á c s.

Ha boldogulni akarsz:

A restséget kerüld,

Sok azért lett szegény, sőt roszt,

Mert restségbe merült.

Ha boldogulni akarsz:

Ugy takarékos légy,

Nem egy talentumot, de egy
Füllért is félre tégy.

Ha boldogulni akarsz:
A mid van, megbecsüld,
Ki könnyelműn költ, pazarol,
Elveszti, a mi gyült.

Ha boldogulni akarsz:
Tartsd meg e tanácsot,
'S mig sok más kenyeret sem kap,
Te ehetsz kalácsot.

Kalmár Ferencz.

A pásztor vasárnapi dala.

— Uhlandból. —

Ez a nap az Úrnak napja . . .
Magam vagyok csak a mezőn,
Még csak a kis harang esd hön
S aztán béke száll a tájra.

Imádkozva borulok le,
Édes érzés száll meg engem,
Mintha itten én mellettem
Zengne soknak osdeklése.

Az ég is imáját mondja,
Olyan tiszta, oly ünnepi,
Mintha szét akarna nyilni,
Ez a nap az Úr ak napja! . . .

Kőrösy László.

A „nagy medve.“

— Észak-amerikai rajz. —

Az észak-amerikai kormány mindig hátrább szorította a benszülötteket. Vadászati földeket mutatott ki nekik, s azt ígérte, hogy örökké birtokukban hagyja; de pár év múlva újra távolabb vidékekre szorította őket.

Belátták a benszülöttek, hogy a polgárriasodás előtt kénytelenek lesznek vagy meghajolni, vagy elveszni. Engesztelhetlen gyűlölet keletkezett sziveikben a fehérek iránt, kik elűzték őket lakhelyeikről, elfoglalták atyáik sírját, s kiknek kezeiktől legjobb harczoisaik elestek.

Hozzájárult még ehhez, hogy a pionierrek s a squatterek szegték meg a békét. A

siouxok vidékein azon helyeket, hol legtöbb hód tanyázott, kizárólagosan igénybe vették, s nem egy sioux esett áldozatul, kit orozva lelőttek. Ezáltal a benszülöttek gyűlölete csak engesztelhetlenebbé válhatott.

Egyik legkegyetlenebb ellenök és üldözőjük volt Borton Richárd. Félig pionier, félig squatter, egyaránt jól tudott bánni fejszével és löfegyverrel, csak hogy előszeretettel viseltetett az utóbbi iránt. Ki látta erős, csontos alakját, napbarnított arcát, bozontos szemöldökeit és éles, erős kis szemeit, tudhatta, hogy veszedelmes ellenség lehet. Hosszu ideje élt vadonban, annak minden tüneményeivel ismerős volt, s érzékei oly élesek lettek, hogy e részben alig állott hátrább a benszülötteknél.

Borton Richárd született vadász volt; hozzászokva minden fáradsághoz, felülmúlhatatlan a bivaly vadászatban, s hideg akármilyen veszélylyel szemben. De e mellett kegyetlen is volt és durva. A benszülötteket kevesebbre becsülte az állatoknál.

Faháza, melyet maga ácsolt össze, a prairie szélén feküdt az erdő végében. Kevés földje művelését nejeire és gyermekeire bizta. Volt három nagy leánya és egy tizenöt éves fia, kiket nagyon szeretett.

Sokszor napokig volt távol vadászni, s rendszeren gazdag zsákmánnyal tért meg. Ezért más vadászok is szerettek hozzá csatlakozni, de ő inkább maga bolyongott szeretését.

Ujra napok óta távol volt, midőn két ismerős vadász jelent meg házánál, őt magukkal vadászatra híni.

— Mára vagy holnapra várom vissza, — szólt Borton neje, s a vadászokat étellel kiálta meg.

Azok elfogadták, s mig az egyszerű asztal körül ültek, Borton lépett be, láthatólag fáradtan, s nagy csomó hódbőrt tett a földre. Azután kezét adott barátjainak.

— Borton, — kiáltott az egyik vadász, — ön mindig szerencsés. Mit hozott?

— Hódbőröket, — felelé a kérdező.

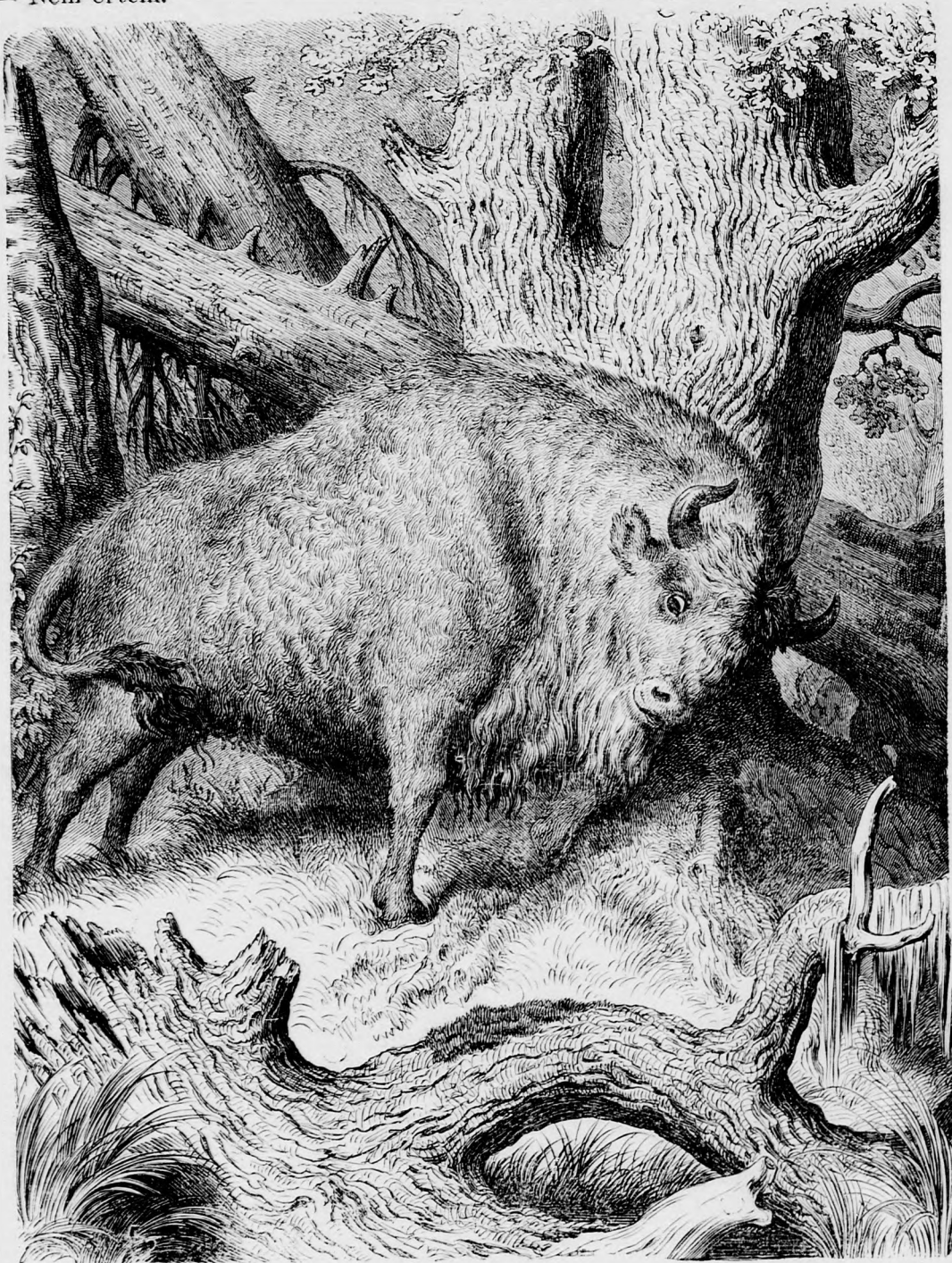
— Hódbőröket? — ismétlé a másik csodálkozva. Hiszen neje azt mondá, hogy csak két napja indult el. Ily rövid idő alatt lehetetlen annyi hódot fogni.

— Haha! lőttem őket, — nevetett Bor-

ton, s egy kendővel fegyvere csövét és sárkányát tisztogatta. Lőttem, s pedig csak két golyómba került. Ugy-e bár azok szerencsés lövések voltak?

— Nem értem.

Borton. Sokáig bolyongtam, nem találtam semmi vadat. Már vissza akartam térni, de eszembe jutott, hogy jó lenne a folyó partjára nézni, hátha hódót találnék. A mint arra indultam, két veresbőrű kutyának ta-

A b ö l é n y.

— Adjátok ide azt a rhumos üveget. Tegnap óta kifogyott az üvegemből. De jól esik! — mondá, nagyot huzva az odanyujtott palaczkból.

— Beszélje el, — kérte a vadász.

— No jó; röviden elmondom, — felelé

láltam nyomát. Követém a nyomokat, s megláttam őket. Ketten voltak s épen azzal foglalkoztak, hogy a földből, hova elrejtették volt, kiszedték a hódbőröket s felpogászták magukat azokkal. Megálljatok, — gondolám — megkönnyebbitelek. Na

már most úgy hiszem tudjátok, hogy lehet két golyóval harmincz hódot löni, még pedig úgy, hogy egynek se legyen megsértve a bőre. Nincs benne semmi boszorkányság.

A vadászok hangosan nevettek.

— Kényelmesen intézte el.

— Na hiszen volt azért nekem is fáradtságom, — gúnyolódott Borton, — magam czipeltem haza a bőröket.

— Shol hagyta testeiket? kérdé avadász.

— Jó ebédet akartam szerezni a keselyűnek és hollóknak, ott hagytam őket. Különben könnyen belevethettem volna folyóba.

— Azt kellett volna tennie.

— S miért? — kérdé Borton.

— Ma bivalyok után voltunk a prairien, — mondá a vadász, — de nem juthattunk hozzájuk. Az állatok nyugtalanok voltak, s fel merném tenni puskámat egy üveggyöngyfüzérre, hogy a veresbőrűek a prairien vannak s a bivalyokat hajhászsák. Nyomaikat is találtuk.

— Mi közöm nekem ehhez? kiáltá Borton.

— Ugy hiszem, tudni fogják, hogy társaik a folyónál vannak, és ha ott a hullákat megtalálják, azt is fogják tudni, kitől jöttek a golyók.

— Hahaha! nem félek tőlük, nem én, — kiáltá Borton, s újra elővette a rhumos üveget, mintha még sem lett volna egészen nyugodt, s gondolatait a szeszszel akarta volna elűzni. Hadd jöjjenek! Huszat lelővők, hogy soha fel nem kel többet; de a hódbőröket vissza nem kapják.

— Többet fognak azok kívánni, — viszonzá komolyan az egyik vadász. — A bivalyok nyugtalanságáról ítélve, egész csapat üzi őket. Azok siouxok, s ön, úgy hiszem ismeri őket.

— Veresbőrű gazemberek ők, — kiáltá Borton, — asszonyokat ijeszszetek velük, ne engemet Ma itt maradtok, s holnap felkeressük őket a prairien. A mellett volnék, hogy még ma tegyük, de nagyon el vagyok fáradva.

— Békében akarok maradni velük, — mondá a másik vadász. Utjaink gyakran találkoznak, hajam nagyon ritka lett skalpnak.

— Haha! fél tőlük, — kiáltá Borton felizgatva a rhum által. Jó; holnap itt maradtok s mulattatjátok feleségemet. Magam fogok kilovagálni a prairiebe.

— Mi ez? — kiáltá rögtön az egyik vadász felugorva.

Mennydörgésszerű hosszantartó zaj lett hallható. A férfiak a ház elébe futottak.

— A veres ördögök itt a közelben hajszolják a bivalyokat, — kiáltott Borton. Talán még ma alkalmam lesz fegyveremet újra megtölteni!

Visszament a házba s előhozta fegyverét. Azután kimentek az erdő szélére, honnan szabadon beláthatták a sikságot. A távolban látták nyargalni a bivalyok fekete tömegét.

— Jertek! a vörösőrűek nyomukban vannak! — kiáltott Borton.

A vadász karjára tette kezét.

— Legyen esze, Borton, — mondá. — Életemben már sok veszélylyel szállottam szembe nyugodtan; de bolondságnak tartom, ha az ember életét könnyelműen veszélyezteti. Örüljön, ha a siouxok sem a hullákat, sem házat észre nem veszik.

— Bolondság! — mormogott Borton haragosan, de mégsem minden aggodalom nélkül.

Visszamentek a házba. Este lett. A vadászok készen voltak ott maradni.

— Legalább, ha szükséges volna, két biztos csővel többre számíthat, — mondá az egyik.

A prairien és az erdőben elcsendesült minden. A faház lakosai nyugodtan lefeküdtek: nem tudván semmit a lehető veszélyről. Csak Mari, Borton legidősebb leánya előtt nem maradt észrevétlenül, hogy atyja gondosan megkerülte volt este azon udvar sövényét, melyben a marhák voltak elzárva. Azt is látta, hogy a sötétség beálltával az egyik vadász elhagyta a házat, s a fák alá rejtőzött örködni. Csöndesen fölkelt, lekapta öcsese fegyverét, s kiosont a házból, átmászott a sövényen, s egy közeli tengeriföldbe rejtezkedett.

Hallgatózott mindenfelé; minden csendes, mozdulatlan maradt. Több óra elmult. Azt sem tudta, állomásán van-e még a vadász; nem hitte, mert nemsokára virradni kellett. Vissza akart térni. Kilépett a tengeriföldből. Még egyszer körüljártatta szemét, de nem vett észre semmit. Egyszerre sokhangu borzasztó kiáltás hangzott. — Számtalan alak, mintha a földből támadt volna, körülvette a házat s átugrott a sövényen. A házból lövések hangzottak. Nem

lehetett kétsége: az indiánok megtámadták atyja házát.

(Vége köv.)

Tréfás talányok.

K.-tól.

I.

Milyen ég az, mely ránk nézve,
Még rosszabb a pokolnál,
Pedig alig élhetsz, hogy te
Ilyenre ne találnál?

I n s é g

II.

Mi az éke a hazának,
A melytől az újra él
És rája ezerszer is
Boldogit bb mindennél?

B é k e

III.

Milyen ín az, amely minden
Emberben fájdalmat szül,
S alig várja a halandó,
Mikor száll ki keblébül?

K i n

IV.

Milyen rész az, amely mindig
Elvágja az egészséget,
Rendesen a munkás-ember
Él vele — hogyha élhet?

F ű r é s z

V.

Minden bajon s nehézségen
Dicsőséget mi arat?
S ha ezt hívod segítségül,
Végrehajtod munkádat.

A z a k a r a t

VI.

Ki örvénybe zuhan alá,
Az többnyire veszve van,
Mégis milyen örvény véd meg
Minden vészben és bajban?

A t ö r v é n y

Az elhagyott szántó föld.

Csongrád megye észak-nyugati részének egyik földbirtokosa a meleg nyári napokat, távol a főváros örökös zajától, említett al-

földi birtokának egyik falujában szokta tölteni. Ez volt legkedvesebb tartózkodási helye, itt találta magát legjobban, mert szülőhelye lévén e hely, hozzá számtalan ifjúkori emlék csatolta őt.

A délelőttet különféle foglalkozásainak elvégzésére szentelé, a délutánnak melegebb részét rendesen pihenéssel tölté, és csakis midőn a nap már a láthatártól búcsút venni készült, ballagott el a faluba, sétálás végett, s ilyenkor aztán nem egynek adott jó tanácsot, böles oktatást azok közül, kikkel összejött.

Meleg nyári nap volt. A nap történetesen még jó magasan állt az égen, midőn a földesúr elhagyta lakását, szokott sétáját teendő.

Útközben Péter gazda háza előtt haladt el, melynek kapuja, honnan a szénás-szinbe lehetett látni, nyitva állt. A szénás-szinben Péter gazda fia pajtásával a szénában hempergett.

A földesúr kíváncsiságból-e, vagy miért — bizonynyal meg nem mondhatjuk — a szénás-szin felé tartott, melyhez midőn mindinkább közeledett, egy harmadik alak is tűnt szemébe. Ez alak Péter gazda volt, ki a földesúr nyájas köszöntését egy szives „fogadj Istennel“ viszonzván, folytatta a szénarakást.

A földesúr beszélgetésbe eredt Péter gazdával, mely alkalommal szóba jött a termés, időjárás és más egyéb; többek közt pedig a következő párbeszédre adott alkalmat Péter gazda fiának otléte:

— Be hamar hazajött a kend fia az iskolából, — szólt a földesúr.

— Hamar ám, mert nem is volt még ma, — volt Péter gazda egykedvű válasza.

— Talán soha sem szokta az iskolát látogatni? — folytató a földesúr a beszélgetést.

— Télen át csak eljáratom, — felelé Péter gazda, — mert akkor úgy is elegen vagyunk itthonn, de nyáron itthonn fogom, mert, tudja tekintetes uram ilyenkor elkél ám a gyerek a háznál, ő rá is jut valami dolog!

— Ugy látom, hogy Péter gazda burján-és tüskével vetette be szántóföldjét, — vevé fel a beszéd fonálát a földesúr, szeméit a gazzal benőtt szántóföldre függesztve.

— Nem a, csak úgy hagytam az idén, — válaszolt Péter gazda mosolyogva, tudatlanságnak vélvén a földesúr e szavait.

— De mégis csak úgy kell annak lenni, mert hát az termett rajta.

— Nem kell azt vetni! — szólt Péter gazda, még mindig mosolyogva, — megterem az úgy is, csak ne művelje az ember jól a földet, — hisz a rosz magától is megnő!

— Lásza, Péter gazda, — szólt most a földesúr komolyan, — éppen ilyen a kendfiának a szive, mert ámbár szeretem feltenni Péter gazdáról, hogy itthonn nem tanul semmi roszat, mégis — mint a szántó-földet, ha nem művelik — az iskolába járás hiányában azt is ellepi a túske és burján.

A földesúr e szavai megtették hatásukat, mert Péter gazda szívére vette az oktatást, a mennyiben azután egész éven át járatta fiát iskolába, minek nem is maradt el a sikere, mert fiából később derék, tanult ember lett.

Hönigsfeld Vilmos.

Harcz és háboru az állatvilágban.

(Folytatás.)

A hangyák azonban nemcsak saját-faju ellenséggel kelnek gyilkos harcra, hanem más, sokkal nagyobb s igen veszélyes fegyverrel ellátott rovarokkal is harcolnak; ilyen ütközetet láttam egyszer hangyák és méhek közt egy tatárka- (pohánka, hajdina) föld mesgyéjén. A méhek nagyon szeretik a tatárka virágát, mert sok mézet szedhetnek belőle, úgy mint fehér viaszanyagot is.

Midőn a mező közelébe jöttem, egy méhraj, mely egy, a mesgye szélén álló különösen nagy és gazdagon viruló tatárkabokor felett lebegett, voná magára figyelmet, s a mennyire veszély nélkül lehetőséges volt, közeledtem e helyhez. A méhek nagyon haragosak voltak; mert hirtelen leereszkedtek a földre és ismét fel-felzsibongtak, vadul, össze-visza, onnan pedig egy sötét vonal húzódott a levegőben az erdő felé, — ezt az ide és vissza repülő méhek képezték, melyeknek lakásuk hihetőleg az erdőben volt. Szorosan a föld felett legerősebb volt a zsongás. Ott volt egy hangyaboly, melynek felszine egészen fődve vala fekete-

barna lakóival. Roppant izgultság látszék uralkodni a hangya-gyarmatban, és valóban szörnyű, gyilkos harc folyt fölötte. A hangyák szinte ugráltak és össze-vissza gurultak egymáson. Több méh már holtan hevert a csatatéren, s a hangyák nagymérgesen félrevonszolták a holttesteket. A hangyák kemény bőre daczolt a méhek fulánkjával, míg az utóbbiak nem voltak képesek a hangyák éles harapófogóitól megszabadulni, mert rögtön öten-hatan, sőt tizen is csüggtek egy méhen, ha a harcvágytól elragadtatva közel ereszkedett le a földszinéhez, úgy hogy a hangyák megragadhatták, — s hogy jobban elérhessék, husz-harmincz is összeállt s egymás tetejébe kapaszkodék. A hangyák olyan dühösek voltak, miszerint némelyik, ha egy méh lábába harapózott, inkább elvitette magát a levegőben, mintsem hogy ellenségét eleresztette volna. Ezen elkeseredett harc majd egy óráig tartott, míg végre az alkonyat véget vetett neki. A méhek engedni kezdtek, először csak egyesek szálltak fel, aztán mindig több és több, s egyszerre, mintegy parancs-szóra, felkerkedett az egész raj s az erdő felé szállt, hol szemeim elől eltűnt. A hangyák e szerrint győztek. A méhek távozása után elzippelték a holtakat, rendbe hozták a várat, s midőn a nap lenyugodott, a hangyaboly ismét oly nyugodt és csendes volt, mint rendesen; a harcnak minden nyoma eltűnt. Ez hihetőleg abból támadt, hogy egy nagyon megterhelt méh a hangyaboly tetejére leesett a tatárka-bokorról, s a hangyák ezt rosz néven vették s azonnal nekiestek, mire társai segélyére siettek és végre az egész rajt a helyszinére hozták, de fulánkjok és szárnyaik daczára igen keveset árthattak a hangyák bátor, dühös hadának.

Az ilyen tömeges harcznál nemkevésbé kegyetlenek az egyesek küzdelmei is. Mauritius szigetén tatálható egy neme a daráznak, melyet „hernyó-gyilkos“-nak neveznek. Ezen darázs legnagyobb ellensége az ugynevezett konyha-kakerlak (sváb bogár)-nak. A darázs szinte lesi a kakerlakot, mint a macska az egeret, s ha kijön rajtekből, a darázs rögtön eléje ül, egypár pillanatig farkas-szemet néznek egymással; a kakerlak nem mer elszaladni, mert tudja, hogy a mint megfordul, a darázs rögtön

neki esik, — de amugy is veszve van, mert a darázs egyszerre megrohanja, harapó-fogóival megkapja fejét, hátsó testét hasa alá tolja s beleszurja fulánkját, azután fejénél fogva a megmérgezett, elbágyadt kakerlakot, mely 2—3-szor nagyobb nálánál, valami lyukba hurczolja, s ott tartja diadalakomáját.

Mig a vad méh lakásán dolgozik, néha egy másik jön el távollétében s elfoglalja az elkezdett sejtet, s néha félóráig is védelmezi magát a visszatért tulajdonos ellen. Neki szállnak egymásnak, küzdenek és birkóznak, mindaddig, mig valamelyik kifárad és elszáll; de ha a távozott a tulajdonos, akkor ismét visszatér, miután kipihente magát, s a harez újból kezdődik, — az erősebb és kitartóbb végre a sejtnek birtokában marad.

(Vége köv.)

— „A számüzött“ című színművet, melyet mult számunkban közöltünk, Weisz Zsigmond írta, kinek neve a multkor tévedésből maradt el.

Talányok.

1) Ferenczy Jolánkától.

á ri k		2)	ep ut tál ü á k n.
		9 9 9 9	
		9 9 9	

3) Varga Józseftől.

t i	z		4)	k é		5)	ár ár
						ár	ár

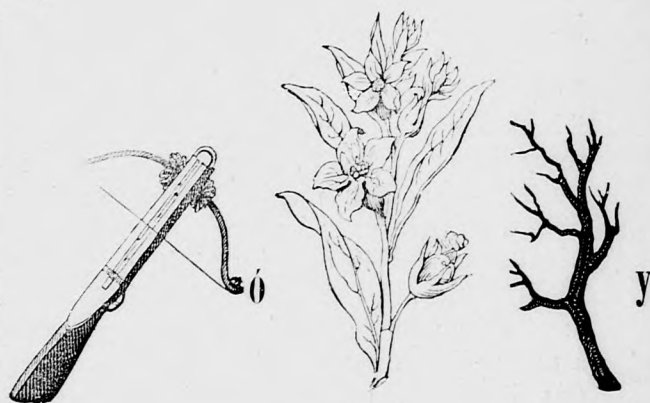
6) Boné Juliskától.

1. 3. 4. Ha jól széjjel néztek, itt áll előttetek.
4. 3. 1. 2. Erre minden utat félve kerüljete.
4. 6. 5. Ennek csak más szóval van egész értelme.
4. 3. 9. Regéket költ róla az emberi elme.
9. 6. 7. 8. 9. Itt keresztelik el más névre a buzát.
1. 3. 4. 1. Minden bubánatért, szegényt, ezt okozzák.
7. 8. 9. Rendes háznál soha ezt fél nem találod.
5. 6. 2. Veteményid közül, tudom, kigyomlálod.
- 1—9. Anyja a jollétnak és a boldogságnak,
Mindennap új esodát mutat a világnak.

7) Hönigsfeld Vilmostól.

Férfi-nevek közé tartozik	4. 5. 1. 2. 3.
Ökrök nyakára nehezül az	1. 7. 3.
Kivált nedves helyen terem meg a	5. 6. 5.
Erdély belsejében lakozik a	5. 4. 6. 5. 4.
A fák koronáját képezi az	6. 7.
Nincs jollét a honban, ha nincs	1—7.

8)

— Előfizetőinkhez. Lapunk mult számában a kiadó-hivatal már jelezte, hogy a „Kis Vasárnapi Ujság“ a jövő évben nem fog megjelenni. Fájdalom, e szomorú hírt nekünk is tudatnunk kell, miután a lap tulajdonosa, a Franklin-Társulat, elhatározta a „Kis Vasárnapi Ujság“ kiadásának beszüntetését, mivel az utolsó évnegyedben az előfizetések nem fődőzték a lap kiállítási költségeit. Hogy mi, a szerkesztőség, valamint a nevezett társulat mint kiadó-tulajdonos, mindent elkövettünk arra nézve, hogy az ifjuságnak hasznosan mulattató, gazdag tartalmu s diszes kiállításu lapot nyujtsunk, — azt el kell ismerni mindenkinek, a ki a „Kis Vasárnapi Ujságot“ két éven át figyelemmel kísérte; s hogy ennek daczára sem érhető el a harmadik évet, az — nyugodt lélekkel mondhatjuk — nem a mi hibánk, hanem annak oka a mostoha idő, az általános pénzszükség, melyet a megcsökent pártolás folytán az irodalom is fájdalmasan érez. De bizunk a jövőben, — s ha a „Kis Vasárnapi Ujság“ most kénytelen is bevonni vitorláit, azért még lesz alkalmunk a kedves ifjúsággal találkozni.

A szerkesztőség.

TARTALOM.

A bácsi meg az öcsese. — Rongyos istállóban — Téli erdő. — A gyémánt-rucza — Hófergeteg a hegyek közt. (Képpel) — Imre király és lázadó öcsese. (Képpel.) — A bölény. (Képpel) — Jó tanács. — A pásztor vasárnapi dala — A nagy medve. — Tréfás talányok. — Az elhagyott szántóföld. — Harez és háboru az állatvilágban — Talányok. — Előfizetőinkhez.

Felelős szerkesztő: K.-Beniczky Irma.

Kiadja és nyomatja: Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda. Budapesten, (egyetem-utca 4. sz.)